

ทักษะการเรียนรู้กับการศึกษาในยุค 4.0 ความปกติใหม่หลังวิกฤติโควิด 19

Learning Skill and the new normal after the COVID 19 crisis 4.0 Education Era

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรินทร์ทิพย์ ประทุมรัตน์¹

Asst. Prof.Charintip Pratoomrat¹

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ซึ่งขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมไปสู่ความ “มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน” เน้นภาคการผลิตไปสู่ภาคบริการมากขึ้นและประชากรมีรายได้สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศไทยจะต้องมีการสร้างนวัตกรรมเป็นของตนเอง ดังนั้น การศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูป การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อก้าวเข้าสู่ “การศึกษา 4.0” อย่างเป็นรูปธรรมด้วยเช่นกัน การศึกษาในยุค Thailand 4.0 ไม่ใช่ เป็นเพียงการให้ความรู้กับคนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กุสลา คือ ในการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับแล้ว ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตไปด้วย และการจะ ก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นอกจากการปรับปรุงเรื่องของหลักสูตร ตำรา และบทบาท ของครูผู้สอนแล้ว เราก็ควรจะต้องส่งเสริมทักษะแห่งอนาคตให้กับผู้เรียนด้วย เพราะเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการรับมือ ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคต ซึ่งทักษะที่สำคัญเหล่านี้ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงบริหาร ทักษะการใช้ Internet ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะด้านคณิตศาสตร์ และทักษะด้านจิตสาธารณะ เป็นต้น ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าว นอกจากกลวิธีและกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้ว ผู้สอนควรนำแนวทาง ของ STEM Education, Active Learning และ Problem Based Learning มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน เพื่อหล่อ หลอมให้ผู้เรียนเกิด “ทักษะ” ด้านต่าง ๆ ที่คงอยู่และมีพัฒนาการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องที่สามารถนำไปเป็นฐานในการสร้าง ผลผลิตหรือนวัตกรรม (innovation) ได้ในอนาคต

ABSTRACT

Recently, Thailand is moving forward to “the 4.0 era” that is driven by innovation, technology and creativity with its vision “Prosperity Stability and Sustainability”. Thailand 4.0 has important aims to move the country into a new era defined by innovative technology based manufacturing, services and high income. Especially, Thailand must create its own innovation. Therefore, Thai Education needs to be reformed in order to move forward to “Education 4.0” as well. Education in 4.0 era is not only providing knowledge to the learner but also is preparing the learners to be a humanity. In any learning, in addition to the learned knowledge, the learners will receive the skills development that is necessary of everyday life. In context of Thailand Education 4.0, beyond the curriculum and text revision including the instructor roles development, we have to enhance the students’ future skills as well. The future skills

¹อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹Professor Udon Thani Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรินทร์ทิพย์ ประทุมรัตน์, charintip.5564@gmail.com

รับเมื่อ 20 ธันวาคม 2563 แก้ไข 2 มกราคม 2564 ตอปรับ 4 มกราคม 2564

are the 21st century skills that are necessary for the world and society changes in the future. These skills are executive skills, internet skills, analytical thinking skills, critical thinking skills, problem solving skills, creative thinking skills, interpersonal skills, English skills, Mathematics skills and public mind skills. The learning management for developing the above skills, beside many learning strategies and learning processes, the instructors should also provide STEM Education, Active Learning and Problem Based Learning to the classrooms. By doing so, the learners will become the potential and skillful learners who are able to create the innovation in the future.

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในยุค 4.0 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง ผู้สอนจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทักษะที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในยุค 4.0 ความรู้ความสามารถและทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้รวมทั้งเป็นยุคการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทันเทียมเท่ากับที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและสมรรถนะของการรู้เท่าทัน จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น เป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยรวมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยผสมผสานด้านความชำนาญและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต

การเรียนรู้เป็นกิจกรรมสำคัญที่มนุษย์ทุกคนทำตั้งแต่เกิดจนตายมนุษย์ทุกคนมีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ทักษะทางกาย ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ภาษาหลักการและเหตุผล การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสภาพแวดล้อมรอบตนเอง การเรียนรู้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ทักษะการเรียนรู้มีความสำคัญกับบุคคลการพัฒนาตนเองโดยเริ่มจากสร้างให้คนมีลักษณะเป็นนักเรียนรูมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้มีบทบาทสำคัญเพื่อใช้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชนและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การเรียนรู้จึงมีความสำคัญ ต่อบุคคลและสังคมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. **ด้านความเปลี่ยนแปลงของสังคม** การเรียนรู้ในสังคมปัจจุบันจะต้องเปิดใจให้มีความสนใจ ติดตามข้อมูลข่าวสารความเป็นไปของโลกสมัยใหม่ในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการแพทย์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านการเมืองและด้านประชาคมอาเซียน

2. **ด้านการปรับตัว** การเรียนรู้ทำให้ปรับตัวให้ทันกับเวลา ความสัมพันธ์ของบุคคล ครอบครัว มีความสัมพันธ์กันน้อยลงและทุกคนต้องเผชิญสภาพต่าง ๆ ด้วยตนเองทำให้เกิดการชิงดีชิงเด่นกัน การให้ความ

ช่วยเหลือการพึ่งพาอาศัย ความร่วมมือต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยลง บุคคลจึงมีความอยากรู้อยากเห็นตลอดชีวิตเพื่อให้เห็น
มองเห็นตลอดชีวิตเพื่อให้เห็นและรู้จักความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต

3. ด้านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ทำให้รู้จักใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร เมื่อสังคม
มีความซับซ้อนมากขึ้น มีความแตกต่างกันในสังคมประเพณีหรืออารยธรรมต่าง ๆ ถูกครอบงำอย่างรวดเร็วจาก
วัฒนธรรมสมัยใหม่ ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีการเรียนรู้เพื่อรู้จักโลกกว้างและรู้จักผสมผสานสิ่งที่มีอยู่กับสิ่งใหม่ให้
กลมกลืนกันเป็นอย่างดีและรู้จักเลือกสรรสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมมีการปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นตลอดเวลา

4. ด้านการเลือกรับและปฏิเสธ การเรียนรู้ทำให้รู้จักเลือกรับและปฏิเสธ การรับข้อมูลข่าวสารต้องมี
วิจารณญาณ สามารถคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรองให้ดีในการเลือกรับข้อมูลที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ไว้และเลือก
ปฏิเสธข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์

5. ด้านการพัฒนาต่อยอดความรู้ การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาต่อยอดต่อยอดความรู้โดยการทุ่มเทศึกษา
เรียนรู้สาขาวิทยาการที่ตนสนใจหรือเกี่ยวข้องจนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้ เรียนรู้
จากประสบการณ์หรือความรู้ของผู้อื่น เพื่อนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อยอดต่อไปในการใช้ประโยชน์

6. ด้านความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี วิทยาการและมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว
การเรียนรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและมีการพัฒนาอย่างคิดค้น
ผลการวิจัยองค์ความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาบุคคลจึงต้องมีการปรับตัวในท่าทีการเปลี่ยนเพื่อความอยู่รอดในสังคม
จึงต้องมีการเรียนรู้เพื่อให้สามารถเข้าถึงความรู้ที่ต้องการและนำเอาไปใช้ได้อย่างทันเมื่อก่อนที่เพื่อลดปัญหาผลกระทบ
ของความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพให้น้อยลงที่สุด

7. ด้านความเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองและการปกครอง ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน
การเรียนรู้ของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ระหว่างกัน ให้ทุกคนมีส่วนร่วม
แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศเพื่อให้สังคมเสรีประชาธิปไตย จึงต้องเน้นให้ประชาชนเกิดการ
เรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ทุกคนสามารถดำรงชีวิตและใช้เสรีภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องการใช้ชีวิตประจำวันก็เช่นกันต้องมีการปรับตัวเพื่อให้
สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเรียนรู้ในปัจจุบันจึงไม่ใช่เพียงเรียนเฉพาะความรู้ ทักษะเพื่อให้สามารถ
ดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันอย่างเท่าทันต้องได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน เมื่อสังคมประชาคมโลกมีการปรับตัวโรงเรียน
มหาวิทยาลัยต้องปรับให้มีความสอดคล้องควบคู่กันไป ผู้สอนและผู้เรียนมีการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์เหล่านี้
ผู้เขียนขอยกแนวคิดเสนอทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคนี้
หรือศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ใน
ชีวิตประจำวันเล่มนี้ เป็นการเขียนในลักษณะที่มีข้อมูลประกอบเชิงทฤษฎีและปฏิบัติที่การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน
และการปรับตัวที่ไม่ทันกับการสอนของผู้สอนดังกล่าว ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความรู้และทักษะที่ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้
ในสถานศึกษากับความรู้และทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้รวมทั้งวิธีการเรียนการสอนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป
การปรับตัวไม่ทันกับศาสตร์หรือองค์ความรู้สมัยใหม่ รวมทั้งเครื่องมือและเทคโนโลยีการเรียนรู้อันหลากหลายที่มีการ
เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอีกทั้งความต้องการของทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการ
ดำรงชีวิตในสังคมและชุมชนยุคใหม่ โดยช่องว่างดังกล่าวตอกย้ำความจำเป็นในการปรับตัวของโลกแห่งการศึกษาเรียนรู้
อย่างเร่งด่วน หนึ่งในความพยายามในการปรับตัวของโลกแห่งการศึกษาเรียนรู้

ทักษะที่มีความจำเป็นและได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในปัจจุบัน ได้แก่ ทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ทักษะในด้านการภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับสากล ทักษะในด้านการบริหารจัดการกับข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่มากมายมหาศาล รวมทั้งความสามารถในการใช้และเรียนรู้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสื่อสารโทรคมนาคม (ICT) ดังนั้น ในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สามารถเติบโตและเป็นพลเมืองที่พร้อมในการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นในด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียน การสอนและการอบรม โดยส่วนหนึ่งก็คือทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนเกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการเรียนรู้ให้ตอบสนองกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนยุค 4.0 เนื่องจากการที่ผู้เรียนเกิดมาพร้อมกับยุคที่คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เครื่องมือสื่อสารโทรศัพท์มือถือ และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ฉะนั้นทักษะที่ผู้เรียนควรจะมีประกอบในการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบันเป็นลักษณะของผู้ที่มีการเตรียมตัวเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการเพื่อการทำงานหรือการตัดสินใจในสิ่งที่เกิดขึ้นจริยธรรมและจรรยาบรรณ มีความสำคัญและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังผู้เรียนให้รู้จักใช้สารสนเทศโดยชอบธรรม ในทุกขั้นตอนทั้งในการแสวงหา การเข้าถึง การนำไปใช้เช่นการนำข้อความหรือแนวคิดของผู้อื่นมาใช้ในงานของตน จำเป็นต้องอ้างอิงเจ้าของผลงานเดิมการไม่นำข้อมูลที่ขัดต่อศีลธรรมและจรรยาบรรณของสังคมไปเผยแพร่ คุณธรรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ ทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร กฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ วิธีการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลและคอมพิวเตอร์ เว็บไซต์ ที่เกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้รับเมื่อเดิมาแล้ว ก็ไม่แน่ใจว่าจะเป็นข้อมูลจริงตามที่ได้รับส่งต่อกันมาทำให้ยากต่อการตัดสินใจเพราะเป็นสารสนเทศที่ยังไม่ได้รับการกลั่นกรอง ฉะนั้นทักษะจึงเปรียบเสมือนทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การจัดการศึกษายุค 4.0 กับการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทาง Thailand 4.0 ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 ซึ่งการศึกษาไทยยุค 4.0 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มี อยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้ที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนของประเทศมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับประเทศไทย 4.0 คือผู้สอน ดังนั้นผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม สำหรับพัฒนาประเทศในยุคประเทศไทย 4.0 โดยผู้สอนจะต้องสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ (Analytic Thinking) ซึ่งเป็นการคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการคิดขั้นสูงต่อไป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลมีหลักเกณฑ์และตรวจสอบประเมินข้อมูล หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดทุกด้านอย่างรอบคอบโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดหลักเหตุผลจนได้คำตอบที่เหมาะสม หรือดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจประเมินหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดนอกกรอบจากความคิดเดิมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดใหม่ ความคิดริเริ่ม หรือความคิดต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี และการคิดผลิตภาพ (Productive Thinking) เป็นการผลิตหรือสร้างผลงานออกมา เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนซึ่งจะเป็นนวัตกรรมในผลผลิตต่อไป และต้องมีความคิดรับผิดชอบ (Responsibility Thinking) ในงานที่ทำในผลงานที่ผลิตขึ้น การสอนในยุคใหม่นี้ต้องการให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนเน้นการคิด การประดิษฐ์การสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้ได้องค์ความรู้ใหม่และสามารถบูรณาการ ความรู้ที่ศึกษาทั้งของเดิม และของใหม่เข้าด้วยกันผลิตเป็น ผลงานของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ใช้ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เหมาะสม

และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น การสอนแบบนี้ต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดใหม่ ๆ เพื่อมีผลให้คนในประเทศมีความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผลิตผลงานใหม่ ๆ ขึ้น โดยไม่ต้องคอยใช้หรือบริโภคสิ่งที่ผู้อื่นประเทศอื่นคิดมาจำหน่ายให้

การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้อยุคไทยแลนด์ 4.0

ปัจจุบันองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า ทำให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบันเกิดขึ้นยากตามไปด้วย การเรียนรู้จึงมิได้เป็นเพียงการถ่ายทอด ความรู้ จากผู้สอนสู่ผู้เรียนหรือที่เรียกว่าการเรียนการสอน ในระบบ Education 1.0 อย่างเช่นในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งการพัฒนาระบบการเรียนการสอนด้วยการนำเทคโนโลยี มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนหรือที่เรียกว่า Education 2.0 แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ ดีเท่าที่ควร และได้มีการปรับการเรียนการสอนเข้าสู่ระบบ Education 3.0 ด้วยการส่งเสริมให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ผสมกับการทำงานเป็นกลุ่มและปรับการสอนให้มีรูปแบบ interactive learning รวมทั้งการนำสื่อ สังคมออนไลน์ (Social Media) เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ซึ่งคลาวด์เป็นต้นเหตุที่ทำให้รูปแบบการศึกษากลับด้าน “Flipped model” สิ่งที่ต้องดูเข้าใจ Gen Z ในเรื่อง life style ที่เปลี่ยนไป การเรียนที่เปลี่ยนไป การเข้าสังคมแบบใหม่ การเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัล ความรู้ล่องลอยอยู่บนคลาวด์ ความรู้ที่เป็นเนื้อหา มองเห็นง่าย ซึ่งต้องใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Behaviorism, Cognitivism, Constructivism, Connectivism โดยการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โมเดลการเรียนรู้ไปสู่การค้นหา ใช้ขุมความรู้ ดิจิทัล ความรู้บนคลาวด์เป็นหัวใจการศึกษา ยุคใหม่ เมื่ออยากรู้อะไรก็สอยลงมา เมื่อครูดถามผู้เรียนก็มุดูจากสมาร์ตโฟน แล้วเงยหน้าตอบการเรียนการสอนในวันนี้ต้องเน้นทักษะ มากกว่าเนื้อหา โดยที่ผู้สอนเป็นผู้บรรยายหรือสอนหนังสือ ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลที่สอนได้ทันที โดยเข้าถึงกลุ่มข้อมูล จากความรู้ในคลาวด์ ใ้จง่ายและเร็วมาก ถ้าผู้สอนมีเนื้อหาถูกต้องข้อมูลแม่นยำ เพราะถูกตรวจสอบความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่มีการสิ้นสุด ผู้สอนจึงต้องพัฒนาตนเองเพื่อก้าวผ่านเข้าสู่โลกแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ การปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือ กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นความท้าทายสำหรับผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสังคมแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีใช้เพียงแค่นี้ได้รับความรู้ แต่ต้องเป็นผู้ที่สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ จึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวผ่านจากการเรียนการสอนระบบ Education 3.0 เข้าสู่ ระบบการเรียนการสอนแบบใหม่ หรือที่เรียกว่า Education 4.0

ผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0

ผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 จะเป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรมจน ได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศ เพื่อเอาเงินตราเข้าประเทศและสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมีรายได้สูง ผู้เรียนหรือนักเรียนจะมีความสามารถเช่นนั้นได้ต้องมีความสามารถหลายอย่างอยู่ในตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความสามารถด้านการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) เป็นการคิดในการแยกแยะ ข้อมูล ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกเป็นส่วนย่อย ๆ และมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูลเหล่านั้น เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการคิดระดับอื่น ๆ หรือทำให้เกิดความเข้าใจเหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นการคิดที่ให้ระบุประเด็นปัญหา ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการคิดทางกว้าง

คิดทางลึกซึ่ง คิดอย่างละเอียดและคิดในระยะไกล วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาทางเลือก โดยพิจารณาข้อมูล โดยใช้หลัก เหตุผลและระบุทางเลือกที่หลากหลาย ลงความเห็น ตัดสินใจ ทำนายอนาคตโดยประเมินทางเลือกและใช้เหตุผล การคิด สร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดที่มีองค์ประกอบสำคัญตาม แนวคิดของ พอล ทอร์แรนซ์ (Paul Torrance) คือ การคิดคล่อง (Fluency) การคิดยืดหยุ่น (Flexibility) การคิด ละเอียดลออ (Elaboration) และการคิดต้นแบบ (Originality) การคิดผลิตภาพ (Productive Thinking) ความสามารถ ทางสมองของบุคคลในการทำภาพที่เกิดขึ้นให้ออกมาเป็นสิ่งที่เป็น ผลิตภาพที่เป็นรูปธรรม ที่สามารถนำไปใช้ แก้ปัญหาหรือไปทำประโยชน์ในงานต่าง ๆ ได้โดยการสร้างผลงาน แนวทาง ดังกล่าวนี้จะต้องเน้นให้มีผลงานเกิดขึ้นจากผู้เรียน ไม่ว่าจะผลงานนั้นจะเป็นผลงานวิชาการผลงานการประดิษฐ์ผลงาน สร้างสรรค์ต่าง ๆ ดังนั้นไม่ว่า จะเป็นการสอนภาษาที่ต้องมีผลงานทางภาษาถ้าสอนวิทยาศาสตร์ต้องให้มีผลงานทาง วิทยาศาสตร์ถ้าสอนศิลปะ ต้องมีงานศิลปะออกมา ถ้าเป็นงานทางเกษตร ต้องมีผลงานเกษตรที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการ เรียนวิชาใดเรื่องใด เป้าหมายจะต้องมีผลผลิตออกมาอย่างชัดเจน นอกจากนั้นผลผลิตที่ออกมามาจะต้องเป็น ผลผลิต ที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ด้วยพร้อมกันไป ไม่ใช่เพียงแต่ลอกเลียนคนอื่นมาเท่านั้น ในขณะที่รู้จักคิดสร้างสรรค์สำหรับการคิด นวัตกรรม (Innovation Thinking) เป็นการคิดที่สร้างผลผลิตที่มีความใหม่ ไม่ซ้ำแบบใครและมีความเป็นเชิงบวก และการคิด รับผิดชอบ (Responsible Thinking) ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำในทุกขั้นตอน ตลอดจนรับผิดชอบต่อผลผลิต ที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย

ความปกติใหม่ (New Normal)

ความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมา กระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคย คาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลง ไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้น หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวินัยดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต โดยคำนี้ กำเนิดขึ้น ในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007 – 2008) ได้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติ ได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่ พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะ การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ส่วน “New Normal” ในบริบท สถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด - 19” ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและ รุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิต รอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจนำไปสู่การสรรค์ สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็น กิจวัตร เกิดการบายเบนออกจาก ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่

จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม (สุภาภรณ์ พรหมบุตร, 2563, หน้า 99)

เมื่อวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ระลอกแรกเริ่มคลี่คลายลงหลาย ๆ ภาคส่วน เริ่มพูดถึง “ความปกติใหม่” หรือ “New Normal” ที่จะตามมา ภาคการศึกษาเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่เกิด การปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลก และในประเทศไทย โดยเฉพาะการปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่ทำให้ทั้งภาคนโยบาย โรงเรียน ครู และนักเรียน นักศึกษา ต้องหันมาใช้การเรียนการสอนทางไกลอย่างเร่งด่วน ชวนให้หลายคนคิดว่า เมื่อโควิด - 19 ผ่านไป การเรียนรู้ ทางไกลและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้จะ กลายเป็นความปกติใหม่ของการศึกษาไทย ความปกติใหม่นี้จะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ เพราะอะไร หากมีใช้แล้ว ความปกติใหม่ของการศึกษาไทยจะเป็นอย่างไรแน่ และใครจะเป็นผู้กำหนดหน้าตาของ ความปกติใหม่นี้ ซึ่งการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์จะยังไม่ใช่ “ความปกติใหม่” แต่อาจเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยีของผู้สอน การจัดการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์ที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพสูง สำหรับผู้เรียนทุกคน ต้องพึ่งพาหลายปัจจัย ทั้งความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ และความพร้อมของครอบครัวและนักเรียนในการเรียนรู้จากที่บ้าน ปัจจัยเหล่านี้มีต้นทุนมหาศาล เช่น หากรัฐจะจัดสรร เงินช่วยเหลือค่าคอมพิวเตอร์แก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยที่ยากจนคนละ 10,000 บาท จะต้องใช้งบประมาณถึง 2,800 ล้านบาท (เสาวรัช รัตนคำฟู, 2563, หน้า 85) และหากรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อคอมพิวเตอร์ให้เฉพาะ ผู้เรียนกลุ่มยากจนพิเศษที่มีอยู่กว่า 700,000 คน ตามเกณฑ์การคัดกรองของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) คนละ 10,000 บาท จะต้องใช้งบประมาณกว่า 7,000 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีต้นทุนที่ครอบครัวผู้เรียนต้องจ่าย ทั้งค่าอินเทอร์เน็ต ค่าอาหารกลางวัน ต้นทุนค่าเสียโอกาสของพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องใช้เวลาดูแลการเรียนของลูก แทนการทำงานหารายได้ และต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้เรียนจากการเรียนทางไกลหรือเรียนออนไลน์ ที่งานวิจัยจำนวน ไม่น้อยบ่งชี้ว่า ก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่ำกว่าการเรียนตามปกติที่ผู้เรียนในห้องเรียน

อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาเดียวกันนี้ บุคลากรทางการศึกษารับรู้จำนวนมากได้ปรับตัวเพื่อใช้เทคโนโลยีในการทำงาน ทางไกล เช่น การประชุมออนไลน์ การจัดการ เอกสารออนไลน์ผ่านคลาวด์ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว แม้ว่าจะไม่ได้เปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยตรง แต่อาจจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่ผู้สอน ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้ จึงมีแนวโน้มที่จะดำเนินต่อไปแม้การระบาดสิ้นสุดลง ระบบการศึกษาในภาครวมจะกลับ ไปสู่การจัดการเรียนในโรงเรียนเป็นหลัก ส่วนการเรียนทางไกลด้วยเทคโนโลยีจะเป็นเพียงทางเลือกที่ถูกนำมาใช้ใน บางสถานการณ์กับนักเรียนแต่ป็นกลุ่มและในบางพื้นที่ แต่จะยังไม่ใช่ความปกติใหม่ของการศึกษาไทยในอนาคต เราควร ใช้ความตระหนักรู้ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นี้ออกแบบการจัดการศึกษา โดยให้หน้าหนักกับสิ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนมากกว่าเงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบาย แนวคิด หรือผลประโยชน์บางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับ การเรียนรู้ของผู้เรียนการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและ นวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จาก ทุกคน ทุกที่ทุกเวลา แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าปฏิสัมพันธ์ของคุณครูและนักเรียนจะลดน้อยลง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ยังมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น เราอาจคุ้นชินกับภาพห้องเรียนที่มี ผู้เรียนจำนวนมากรวมตัวกันใช้หนังสือเหมือนกัน สื่อประกอบการสอนเหมือนกัน และมีวิธีการประเมินผลเหมือนกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในการเรียนรู้วิธีใหม่นั้น เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิมแต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธี ที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ เด็กบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ แต่เด็กบางคนอาจชอบ การฟังผู้สอนบรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน โรงเรียนจึงต้องกำหนดแนวทางการจัดการเรียน การสอนที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนต่อไปได้

สรุป

ทักษะที่มีความจำเป็นต่อผู้เรียนในยุค 4.0 การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำเป็น ผีกรเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมตั้งนั้นหากผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ จะทำให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระและต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงตั้งนั้น การให้การศึกษาสำหรับยุค 4.0 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (perspectives) จากกระบวนกรแบบดั้งเดิม (tradition paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) ที่ให้โลกของผู้เรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนกรการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเองและความตระหนักในสภาพแวดล้อมและเหนืออื่นใด คือความสามารถใช้ความรู้ อย่างสร้างสรรค์ ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในสภาพสังคมปัจจุบันถือเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาผู้เรียนเพื่ออนาคตให้ผู้เรียนมีทักษะทัศนคติค่านิยมและบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพ ในทางบวกที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข ล้วนเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยต้องมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรใหม่ ผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาและเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติเรียนเปลี่ยนวิธีสอน จึงจะสามารถสร้างศิษย์ให้มีคุณภาพสู่คุณภาพการศึกษาไทยในยุค 4.0 อีกจุด Covid-19 ครั้งนี้ เป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ ของผู้เรียน ควรกระชับหลักสูตรปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องส่วนทราบ เพิ่มความ ยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ผู้สอนออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอน อย่างมีแผนที่เหมาะสมรวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาเพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ การประเมินเป็นการประเมินเพื่อรับผิตรีบชอบและควรให้นำหนักการประเมิน โอกาสทางการเรียนของผู้เรียนมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ และสิ่งที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมทั้ง ทางด้านร่างกาย และจิตใจของผู้สอนและผู้เรียนในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ การเรียนรู้ของเราทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยชนะ มิตรพันธ์. (2563). *ปรับไลฟ์สไตล์ชีวิตใหม่รับ New Normal หลังวิกฤตโควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน, จาก <https://www.eta.or.th/content/new-normal-after-covid-19.html>
- มารุต พัฒนผล. (2563). *การประเมินการเรียนรู้ใน New normal*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอชิปจิตตฤกษ์ (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: Open Worlds. 2554.
- สุนันท์ สิ้นธพานนท์. (2563). *ศูย์ยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้อยู่ยุค 4.0*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ พรหมบุตร. (2563). *New normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง*. สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://dsp.dip.go.th/th/category/2017-11-27-08-04-02/2020-06-29-14-39-49>.